

СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ПУБЛІЧНОМУ ДИСКУРСІ

Кравець Лариса Вікторівна,

доктор філологічних наук,
професор кафедри філології
Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II
ORCID ID: 0000-0002-5486-0642
Scopus Author ID: 57224002876
Researcher ID: AAW-4314-2021

Стаття присвячена проблемі семантичної деривації, яка є одним із еволюційних чинників мови. Головною сферою появи нових слів, реалізації їх змістового й експресивного потенціалу, функційного призначення на сучасному етапі розвитку мови є публічний дискурс. Медійний, політичний та економічний дискурси розглядаємо як різновиди публічного. Для дослідження неосемантизмів застосовано комплекс загальнонаукових і лінгвістичних методів. Основними з них були поняттєво-лінгвальний, лексико-тематичного моделювання, структурно-типологічний, лексико-семантичний аналіз та описовий. Доведено, що семантична деривація – це складний багаторівневий процес творення нових значень, супроводжуваний змінами в семантичній структурі слова, вона виникає внаслідок дії внутрішньомовних і позамовних чинників та впливає на всю лексико-семантичну систему мови, робить її відкритою до змін, динамічною. Семантичні інновації розглядаємо як багатовимірні феномени, які постають у результаті концептуалізації світу в усіх сферах людської діяльності. Семантичні інновації є маркерами доби. Частина з них існує короткий час, а потім переходить до пасивного словника або зовсім зникає. Неосемантизми можуть бути контекстуально залежними й існувати тільки в межах конкретного тексту та контекстуально незалежними, широкоживаними. Контекстуально залежні значення виявляють авторське бачення описуваного та акцентують певні його властивості. Основними результатами дослідження є стратифікація та детальний семантико-стилістичний аналіз зафіксованих семантичних інновацій, пояснення механізмів їх появи, особливостей вживання й функціонування в українському публічному дискурсі. Практичне значення дослідження полягає в тому, що зібраний фактичний матеріал може бути використаний для укладання словників неолексем, для детального вивчення способів утворення, каналів поширення та особливостей функціонування семантичних інновацій, а також для уточнення критеріїв семантико-стилістичного аналізу цієї лексики.

Ключові слова: семантична деривація, публічний дискурс, лексика, семантичні інновації, неосемантизми.

Kravets Larysa. Semantic derivation in Ukrainian public discourse

The article is devoted to the problem of semantic derivation, which is one of the factors of language evolution. Public discourse is the main sphere of appearance of new words, implementation of their content and expressive potential, functional purpose at the modern stage of language development. We consider media, political and economic discourses as types of publicity. A complex of general scientific and linguistic methods is used for the study of semantic innovations. The main ones were conceptual-linguistic, lexical-thematic modeling, structural-typological, lexical-semantic analysis and descriptive. It has been proven that semantic derivation is a complex multi-level process of creating new meanings, which is accompanied by a change in the semantic structure of a word, arises as a result of the action of intra-linguistic and extra-linguistic factors and affects the entire lexical-semantic system of the language, which makes it open to change and dynamic. We consider semantic innovations as multidimensional phenomena that appear as a result of conceptualizing the world in all spheres of human activity. Semantic innovations are the markers of the times. Some of them exist for a short time, and then pass to the passive dictionary or disappear altogether. Semantic innovations can be context-dependent and implemented only within a specific text, and context-independent, widely used. Contextually dependent meanings reveal the author's vision of the described thing and emphasize certain of its properties. The main results of the study are the stratification and detailed semantic and stylistic analysis of the recorded semantic innovations, the explanation of the mechanisms of their appearance, the peculiarities of their use and functioning in the Ukrainian public discourse. The practical significance of the study arises from the fact that the collected factual material can be used for the study of dictionary neolexes, for a detailed study of the methods of formation, distribution of channels and features of the functioning of semantic innovations, as well as for clarifying the criteria of semantic and stylistic analysis of this vocabulary.

Key words: semantic derivation, public discourse, vocabulary, semantic innovations, neosemanticisms.

Вступ. Вивчення закономірностей розвитку мови, а саме механізмів появи нових слів та їх змін у процесі функціонування – одне з ключових завдань сучасної лінгвістики. З метою фіксації і різноаспектного дослідження новотворів у багатьох країнах створено центри неології. Діяльність «Oxford Dictionary of English», «Deutsches Neologismenwörterbuch», «Nová slova v češtině. Slovník neologizmů», функціонування банку неологізмів на сайті Віртуального центру Сервантеса та бази даних Neomat на сайті Академії наук Чеської

Республіки, сторінок на сайтах Французької Академії, Іспанської королівської академії та інших наукових центрів світу, акція «Слово року», яка щорічно проходить у багатьох країнах з метою визначення найпопулярнішого слова в різних категоріях, серед яких і «новотвір», демонструють прагнення дослідників простежити лексичну динаміку в реальному часі. Результати лінгвістичного осмислення інноваційних процесів у лексиконах різних мов відбивають численні ґрунтовні наукові розвідки, серед яких колективна монографія

«Словотворення. Номінація» за редакцією І. Онхайзера. Автори цієї праці виконали порівняльний аналіз змін у лексиці всіх сучасних слов'янських мов за ключовими тенденціями: «1) інтернаціоналізація (глобалізація) – націоналізація (етнізація, автохтонізація, коренізація), 2) інтелектуалізація (спеціалізація, професіоналізація) – демократизація (лібералізація, субстандартизація, вульгаризація), 3) економія мовних засобів, синкретизм семантики номінації, асиметрія її форми та змісту – прозорість та аналітичність (деталізація) номінації, симетрія (одно-однозначні зв'язки) між формою та змістом; 4) прагматико-стилістична диференціація словотворчих засобів номінації – їхня нейтралізація (усунення диференціації за сферами вжитку, зняття стильових чи стилістичних обмежень), 5) дотримання усталених лексичних чи словотвірних норм номінації (регулярні, узуальні моделі) – відхилення від таких норм, їхнє розхитування (нерегулярні (оказіональні) моделі)» [2, с. 6–7]. Дослідники виявили й описали спільне і відмінне в напрямках розвитку лексичного складу сучасних слов'янських мов та вичерпно схарактеризували усі зафіксовані зміни.

Українська лінгвістика також має значні напрацювання в галузі неології, що засвідчують численні статті, монографії, словники. Монографія Н. Клименко, Є. Карпіловської, Л. Кислюк «Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі» присвячена вивченню новотворів у семантико-стилістичному та дериватологічному аспектах з урахуванням екстралінгвальних й інтралінгвальних факторів впливу. У колективній монографії «Семантична деривація лексики в аспекті міжмовних досліджень» за редакцією О. Деменчука схарактеризовано моделі семантичної деривації, механізми і стратегії семантичних змін, процеси транспозиції, термінологізації і детермінологізації. Об'єктом низки досліджень О. Стишова, а також Ж. Колоїз, Н. Кондратенко, М. Навальної, Ю. Костюк є суспільно-політичні неологізми в семантико-словотвірному та стилістичному ракурсі. Динаміку лексичного складу мови відбивають також лексикографічні праці: неологічні словники Г. Вокальчук, А. Нелюби, Ж. Колоїз, М. Степаненка та ін., словники, підготовлені в неографічній лабораторії «NEOLEX-Рівне» в Рівненському державному гуманітарному університеті, електронна картотека нових слів та фразеологізмів в українських масмедіа, яку постійно поповнюють викладачі й студенти Київського національного університету імені Тараса Шевченка, онлайн-словник неологізмів та сленгу сучасної української мови «Мислово» тощо.

Стрімкі зміни в житті соціуму останніх років зумовлюють лавиноподібне збільшення кількості нових слів і словосполучень, переосмислення значень усталеної лексики. Найбільше їх фіксують у публічному дискурсі, який визначаємо як сукупність дискурсів, характерними ознаками яких є публічність (мовна взаємодія відбувається через засоби масової інформації) та спеціалізація (соціально-економічна і суспільно-політична). До різновидів публічного дискурсу відносимо медійний, політичний та економічний дискурс. Основою

українського публічного дискурсу є сучасна українська літературна мова, проте у кожному різновиді дискурсу актуалізований мовний ресурс, релевантний для ситуації та цільової аудиторії. Мовні інновації, які з'являються у цій сфері, потребують ґрунтовного вивчення, оскільки вони впливають і на розвиток мови, і на життя суспільства.

Матеріали та методи. Матеріалом дослідження стали семантичні неологізми, зафіксовані в публікаціях українських інтернет-видань: Українська правда, Економічна правда, Interfax-Україна, Голос України, Радіо Свобода, Укрінформ, Український тиждень, Цензор.нет, NV, ZAXID.NET, 24 Канал та ін., а також популярних українських телеграм-каналах «UKR INFORM», «Київ INFO», «Times of Ukraine», «Блискавка» за період від 2021 до 2023 рр.

У роботі застосовано поєднання загальнонаукових і вузькоспеціальних методів. Основними з них були поняттєво-лінгвальний – для диференціації у складі зафіксованих лексичних інновацій загальноновживаних, термінологічних та стилістично забарвлених одиниць; лексико-тематичного моделювання – для виокремлення тематичних груп лексичних інновацій; структурно-типологічний – для виявлення формально-структурних типів лексичних одиниць; лексико-семантичний аналіз – для пояснення семантико-стилістичних ознак лексичних інновацій у сучасній мовній практиці; описовий – для інтерпретації та узагальнення зібраного фактичного матеріалу

Результати. Семантичні зміни є способом синхронної семантичної деривації, яка разом з морфологічними, морфолого-синтаксичними та лексико-синтаксичними способами належить до еволюційних чинників мови. Семантична деривація – це складний багаторівневий процес творення нових значень, супроводжуваний змінами в семантичній структурі слова, що виникає внаслідок дії внутрішньомовних і позамовних чинників та впливає на всю лексико-семантичну систему мови, робить її відкритою до змін, динамічною. Семантичні дериваційні процеси здебільшого пов'язують з розвитком полісемії. Проте актуальні також різного роду актантні перетворення, а саме категоріальний зсув, зміщення фокусу уваги, деагентивація [1, с. 11].

Зміни значення слова, як зазначав Г. Пауль, «завжди полягають у розширенні або звуженні обсягу значення, якому відповідає збіднення або збагачення змісту. Лише через послідовність розширення та звуження може бути сформоване значення, яке повністю відрізняється від початкового» [12, с. 66]. Вчений розрізняв узуальне значення слова та okazіональне, наголошуючи, що «оказіональне значення зазвичай багатше за змістом і вужче за обсягом, ніж звичайне» [12, с. 66]. Семантичні зміни в межах сталої форми, що виникають унаслідок модифікацій в індивідуальному слововживанні, дослідник поділяв на кілька типів: (1) спеціалізація значення шляхом звуження обсягу і збагачення змісту; (2) обмеження частиною первинного змісту, яке водночас поєднується зі збагаченням в іншому напрямку; (3) перенесення на те, що просторово, часово або причинно пов'язане

з основним поняттям [12, с. 77–80]. Ця класифікація не втратила актуальності і згодом набула розвитку в наступних теоріях. Семантичні інновації, які з'являються внаслідок схарактеризованих явищ, репрезентують різні типи вторинної номінації, оскільки їх форма не виникає в акті номінації, а є повторним використанням уже наявної, яка позначала певні об'єкти навколишнього світу. Основними механізмами творення нових значень є метафоричні та метонімічні проєкції.

Процеси семантичної деривації оприявнюють динамічну природу мовної номінації і водночас істотно залежать від позамовних чинників.

Семантичні деривати, або неосемантизми, – це багатовимірні феномени, які постають у результаті концептуалізації світу в усіх сферах людської діяльності. На сучасному етапі розвитку мови одним із найсприятливіших для їх появи та реалізації змістового й експресивного потенціалу, функційного призначення є публічний дискурс. Неосемантизми, як і загалом неологізми, є маркерами доби. Частина з них існує короткий час, а потім переходить до пасивного словника або зовсім зникає.

У корпусі семантичних інновацій досліджуваного часового проміжку помітно домінують ті одиниці, розширення семантичного обсягу яких відбулося з паралельним збільшенням кількості контекстів їх уживання. З'ясовано, що нова семантика проявляється не тільки у словах на позначення загальних назв, але і в онімах.

Виникнення неосемантизмів пов'язане із вживанням усталених лексем у нових контекстах, що викликає зміни в семантичній структурі слова та часто супроводиться появою експресивно-оцінного забарвлення. Неосемантизми можуть бути (1) контекстуально залежними (оказіональними) й існувати тільки в межах конкретного тексту та (2) контекстуально незалежними, широкоживаними. Контекстуально залежні значення виявляють авторське бачення описуваного та акцентують певні його властивості. Наприклад, серед неосемантизмів, пов'язаних з війною, контекстуально залежними та експресивно-оцінними є трактування *війни*, розв'язаної Російською Федерацією проти України: **Якщо Кремль і зумів чогось досягти, то це того, що розв'язана ним війна стала сприйматися як мірило етичного** (Павло Казарін про Росію, Українська правда), *Річ у тім, що війна – це анестезія суспільству. Саме вона дарує нам ту одностайність, яку ми бачимо у соціопитуваннях* (Павло Казарін, Українська правда), *Війна в Україні – це компас для світу* (Сергій Гайдайчук, Українська правда), *Війна не спринт, а марафон. (...) Марафон – інше дихання, інша стратегія, інший метаболізм. Мусимо переключитися на повільний час* (Валерій Пекар, Укрінформ), *Це війна нарративів, війна героїв, війна назв. І саме тому важливо, кому, яким героям стоять пам'ятники, якими іменами називають вулиці. Україна є для рф джерелом усіх семантичних ресурсів. Тому що всі ідеї, на яких тримається рф – імперії, слов'янського братства, третього Риму чи давнього християнства, давньої державності та тривалості цієї держави – все походить з Києва*

(Валерій Пекар, Укрінформ). Наведені приклади – це індивідуально-авторські метафори, які демонструють авторське розуміння поняття і ситуації, пов'язаної з ним, та профілюють різні аспекти позначуваного.

Прикладом контекстуально незалежних неосемантизмів є словосполучення *війна пам'ятей* – різновид конфліктів пам'яті, *війна пам'ятників* – конфліктні ситуації щодо пам'ятників як символів певних епох чи режимів. Ці словосполучення ввійшли в широкий вжиток та термінологізувалися.

У проаналізованих джерелах помітно домінують неосемантизми на позначення реалій війни, що зумовлено нинішнім станом суспільства. Активне вживання цих лексем зафіксовано у статтях інтернет-видань та в публікаціях телеграм-каналів. Значна частина зафіксованих неосемантизмів має емоційно-оцінну конотацію і є широкоживаними у повсякденному спілкуванні військових. Такі лексеми наявні в мові телеграм-каналів, блогів інтернет-видань, подкастів, куди вони потрапляють із військового жаргону. Здебільшого виявленим неосемантизмам у сучасній українській літературній мові відповідають стилістично нейтральні лексеми.

У межах цієї групи виокремлюємо кілька підгруп, серед яких найбільшими є лексеми на позначення видів озброєння та військової техніки (*балалайка, мопед, газонкосарка та пташка* – безпілотні літальні апарати, *маслята* – патрони); військових української армії (*бобри* – інженерний підрозділ, *сноти* – десантники, *контрабас* – солдат контрактної служби, *бомбер* – військовослужбовець – оператор дронів); військових армії противника (*орки, консерви, добриво, болотяні*); обмундирування (*мультик* – універсальне камуфльоване забарвлення для різних місцевостей, *пксель* – форма Збройних сил України). Наведені неосемантизми виникли на основі загальноживаної стилістично нейтральної лексики шляхом метафоричного, рідше метонімічного переосмислення і набули емоційно-оцінних конотацій.

До неосемантизмів відносимо також лексему *бавовна*, яка під впливом міжмовної омонімії набула нового значення: *«Бавовна лише буде квітнути»*. *Представник ГУР розповів NV, як українські розвідники готуються до атак по РФ восени* (New voice), *Навесні 2023 року у Криму стартував новий багатосерійний сезон «бавовни», яка цвіте дотепер* (24 Канал). Семантична структура лексеми *бавовна* сприяє розширенню її асоціативного поля та появі нових дериватів: *Зараз відбувається «посів насіння бавовни» по Кримському півострову, а далі, вже як проросте, ми позначимо кожному», – розповіла речниця* (Радіо Свобода).

Неосемантизми, що позначають реалії війни, експресивно марковані й емоційно насажені. У мові медіа вони функціонують як засіб інформаційного впливу.

В українському публічному дискурсі фіксуємо також значну кількість неолексем суспільно-політичної тематики. Серед них помітно домінують нові слова, утворені за допомогою засобів словотвору, та нові запозичення, значно менше неосемантизмів. Водночас за останні

роки кількість суспільно-політичних неосемантизмів в українському медіадискурсі помітно зросла, оскільки процеси неосемантизації, як і загалом неологізації, істотно активізувалися. Причини цієї активізації цілком очевидні. Резонансні події в суспільно-політичному житті країни та світі, соціальні катаклізми викликають бурхливу реакцію соціуму, що виявляється, зокрема, і в появі нових номінацій. Наприклад, словосполучення *геополітичне айкідо* виникло на позначення політики, що ґрунтується на використанні сили ворожої держави проти неї самої. Стрижнева лексема *айкідо* означає бойове мистецтво, в якому силу ворога використовують проти нього самого. Під впливом прикметника *геополітичне* в ній відбувається семантичне зрушення і формується нове значення – це вже не синтез фізичних і духовних практик, застосовуваний у боротьбі двох людей, а протистояння держав.

Зафіксовані суспільно-політичні неосемантизми розмежовуємо за сферами функціонування: неолексеми офіційного політичного дискурсу (мови представників влади, політичних партій, організацій, а також політологів) та неолексеми політичного дискурсу масмедіа (публічної мови політиків, громадських діячів, журналістів та ін.). Обидві підгрупи семантично і стилістично неоднорідні. У межах кожної підгрупи фіксуємо стилістично нейтральні неосемантизми, що виникли на позначення нових понять і є термінами або спеціалізованими назвами, і стилістично марковані. До стилістично нейтральних відносимо: *блогерна революція* – антиурядові виступи, організовані через інтернет-ресурси; *інформаційна гігієна* – зменшення негативного впливу потоків інформації на психічне та фізичне здоров'я людини; *мережеве суспільство* – суспільство, яке ґрунтується на горизонтальних зв'язках і в якому ключову роль відіграють соціальні мережі, *стратегія мертвої кішки* – політична стратегія відвернення уваги медіа від інших проблем шляхом виголошення резонансної заяви та ін.

Неосемантизми з емоційно-експресивним забарвленням, характерні для політичного дискурсу масмедіа, утворені переважно на основі усталеної загальноживаної лексики шляхом метафоричного перенесення. Значна кількість зафіксованих неосемантизмів позначає різні явища внутрішньої української політики, даючи їм здебільшого негативну оцінку. Наприклад: *тепла ванна* – у політиці означає штучне обмеження зворотного зв'язку між владою і народом; *Раніше метафору «тепла ванна» доречно вживали щодо влади. Та тепер, дивлячись на інформаційний скафандр, який настромили на голову суспільства, варто цей термін – тепла ванна – вживати вже й щодо народу* (Остап Дроздов, Главком). *Шоу* – пряме значення: «видовище, вистава розважально-естрадного жанру» [7]. У публічному дискурсі набуває переносного значення й іронічної конотації, позначає щось показне, що не відбиває справжньої суті: *Замість правосуддя нам знову впарюють дешеве шоу* (Gazeta.ua). Широковживане до війни і маловживане тепер *маски-шоу*: *Вже традиційно запропоновані зміни до законодавства набули неофіційної назви «Маски-шоу стоп – 3», оскільки це вже як мінімум*

третья спроба влади зменшити негативні наслідки для бізнесу... (ЛІГА: ЗАКОН). Лексема *фарс* у зафіксованих контекстах позначає смішну подію або удавання, лицемірство: *Повернення Порошенка: коли історія перетворюється на фарс* (УНІАН), *Як боротьбу з корупцією перетворити на фарс* (Українська правда). Зазначимо, що Словник української мови в 20-томах фіксує такі значення слова *фарс*: 1. У країнах Західної Європи XIV–XVI ст. – комедія легкого, жартівливого змісту з зовнішніми комічними ефектами; вистава такої комедії на сцені. 2. У бурлескному театрі XIX–XX ст. – беззмістовне, часто непристойне комедійне видовисько. 3. Грубий жарт, блазеньська витівка [7]. У сучасному українському публічному дискурсі ця лексема розширила своє значення.

Однією з найбільш динамічних у сучасній українській мові є група лексики, яка позначає соціальні й економічні явища, дії, процеси. Проте частка неосемантизмів у цій групі порівняно менша.

Значна кількість лексем, які мають усі ознаки неосемантизмів, були запозичені в українську мову шляхом калькування переважно з англійської, де вони з'явилися значно раніше, наприклад: *брудні гроші*, *відмивання грошей*, *вікно можливостей*, *единоріг* (термін із галузі венчурного капіталу), *холодний дзвінок*, *теплий дзвінок*, *ідеальний шторм*, *економічний шторм*, *інвестиційний клімат* тощо. Запозичення такого роду здатні стимулювати дериваційні процеси в українській мові, в результаті чого виникають нові лексеми, синонімічні до запозичених.

Неосемантизми в соціально-економічній сфері позначають здебільшого різні економічні явища та процеси. Наприклад: *інвестиційні няні* – інвестиційні менеджери або компанії: *Інвестиційні няні в Україні є. Ключовою «інвестянею» в Україні визначена установа UkraineInvest* (Суспільне. Новини); *пандемія корупції: Нові амбіції та пандемія корупції* (Європейська правда); *спіраль банкрутств: Підвищена процентна ставка НБУ буде розкручувати спіраль банкрутств та безробіття в Україні – Богдан Данилишин* (Економічні новини); *конвертація перемоги: Конвертація перемоги: виклики та можливості для відновлення України* (Українська правда); *перегрітий ринок: Ринок був перегрітий підвищеним попитом на спеціалістів* (Економічна правда). Серед зафіксованих неосемантизмів наявні і контекстуально обмежені (індивідуально-авторські), і контекстуально необмежені (ті, що набули широкого вжитку).

Висновки. Отже, фактичний матеріал та проведене дослідження засвідчують високу продуктивність семантичної деривації воєнної і політичної лексики та відносно нижчу продуктивність семантичної деривації соціально-економічної лексики. Це пояснюємо подіями, що відбуваються на території України та широко висвітлюються у всіх інтернет-виданнях, соціальних мережах та месенджерах.

Більшість зафіксованих неолексем утворені шляхом метафоричного перенесення і мають виразне емоційно-оцінне забарвлення. Здебільшого ці лексеми

увиразнюють окремі аспекти уже відомого поняття, рідше позначають нове поняття. У медіадискурсі вони є ефективним засобом створення експресивності, віддзеркалюють емоційно-оцінні реакції соціуму на ті чи ті суспільно-політичні або економічні проблеми, події, ситуації, явища, також привертають увагу читачів до того чи того питання.

Зафіксовані неосемантизми виявляють тенденції націоналізації лексики (виникають на українському лінгвокультурному ґрунті) і водночас інтернаціоналізації (запозичення слів і словосполучень), інтелектуалізації (професіоналізація) і лібералізації мовної діяльності (посилення розмовності у публічному дискурсі). Тенденції націоналізації та лібералізації найбільш помітні

в групах неосемантизмів, що позначають реалії війни і політики, а тенденції інтернаціоналізації та інтелектуалізації – в групі неосемантизмів соціально-економічної сфери.

Популярні українські інтернет-видання є головними каналами поширення семантичних інновацій, які визначають динаміку лексичного складу української мови.

Подальше вивчення неосемантизмів дасть змогу простежити динаміку мови та виявити механізми реструктурування смислів. Оскільки мова не тільки відображає життя соціуму, вона є невід'ємною частиною цього життя і як канал інформації, і як засіб впливу, і як поле появи, функціонування, розширення та трансформації смислів.

Література:

1. Деменчук О.В. Типологія моделей семантичної деривації лексики // Семантична деривація лексики в типологічному висвітленні: колективна монографія. Т.1. Рівне : РДГУ, 2018. 212 с.
2. Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А., Кислюк Л.П. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі : монографія. Київ : Вид. Дім Дмитра Бураго, 2008. 336 с.
3. Колоїз Ж.В. Семантичні неологізми як результат семантичної деривації. Актуальні проблеми філології і методики викладання мов : зб. наук. праць. Кривий Ріг, 2004. С. 52–60.
4. Кондратенко Н.В. Неологізми в сучасному українському політичному дискурсі: семантико-словотвірний аспект. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки.* Кам'янець-Подільський, 2014. Вип. 37. С. 151–156.
5. Костюк Ю.М. Суспільно-політичний неолексикон української інтернет-комунікації у формально-семантичному та соціонормативному аспектах : дис. ... наук. ступеня д-ра філософії : 035. Тернопіль, 2021. 251 с.
6. Навальна М.І. Функціонально-стильова динаміка лексики в українській періодиці початку ХХІ ст. : автореф. дис.... докт. філол. наук : 10.02.01. Київ : НАН України, Ін-т укр. мови, 2012. 34 с.
7. Словник української мови у 20 томах. URL: <https://slovnky.me/dict/newsum>.
8. Степаненко М.І. Політичне сьогодення української мови: актуальний перефразистикон. Харків : Видавець Іванченко І.С., 2017. 616 с.
9. Степаненко М.І. Динаміка українського політичного лексикону: 2018–2019 рр. Полтава : ПП «Астрая», 2020. 408 с.
10. Стишов О.А. Нова суспільно-політична лексика і термінологія в сучасній українській мові. Лінгвістичні дослідження. Харків, 2019. Вип. 50. С. 258–268.
11. Шевченко Л. І., Сизонов Д.Ю. Нові слова як маркери часу: медійна лексикографія сьогодні і в перспективі. *Записки з українського мовознавства.* Одеса, 2019. Вип. 26. Т. 1. С. 11–19.
12. Paul H. Principien der Sprachgeschichte. Halle: Max Niemeyer, 1886. 368 p. URL: https://pure.mpg.de/rest/items/item_2368351_3/component/file_2368350/content.

References:

1. Demenchuk, O.V. (2018). Typologhiia modelei semantychnoi deryvatsii leksyky // Semantychna deryvatsiia leksyky v typolohichnomu vysvitleni: kolektyvna monohrafiia [Typology of models of semantic derivation of vocabulary // Lexical semantic derivation in typological perspective: collective work]. T.1. Rivne: Rivnenskyi derzhavnyi humanitarnyi universytet. 212 s. [in Ukrainian].
2. Klymenko, N.F., Karpilovska, Ye.A., Kysliuk, L.P. (2008). Dynamichni protsesy v suchasnomu ukrainskomu leksykoni: monohrafiia [Dynamic processes in the modern Ukrainian lexicon]. Kyiv: Vyd. Dim Dmytra Buraho, 2008. 336 s. [in Ukrainian].
3. Koloiz, Zh.V. (2004). Semantychni neolohizmy yak rezultat semantychnoi deryvatsii. // Aktualni problemy filolohii i metodyky vykladannia mov: zb. nauk. prats [Semantic neologisms as a result of semantic derivation. // Actual problems of philology and language teaching methods]. Kryvyi Rih, 2004. S. 52-60. [in Ukrainian].
4. Kondratenko, N.V. (2014). Neolohizmy v suchasnomu ukrainskomu politychnomu dyskursi: semantyko-slovotvirnyi aspekt. // Naukovi pratsi Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohienka. Filolohichni nauky [Neologisms in modern Ukrainian political discourse: semantic and word-forming aspect // Scientific papers of Kamianets – Podilsky Ivan Ohiyenko National University: Philological Sciences]. Kamianets – Podilsky, 2014. Vyp. 37. S. 151–156 [in Ukrainian].
5. Kostyuk, Yu.M. (2021). Suspilno-politychnyi neoleksykon ukrainskoi internet-komunikatsii u formalno-semantychnomu ta sotsionormatyvnomu aspektakh: dys. ... nauk. stupenia d-ra filosofii: 035. [New Socio-Political Vocabulary in Ukrainian Internet Communication: Formal, Semantic, and Socio-Normative Aspects: qualifying research work]. Ternopil, 2021. 251 s. [in Ukrainian].
6. Navalna, M.I. (2012). Funktsionalno-stylova dynamika leksyky v ukrainskii periodytsi pochatku XXI st.: avtoref. dys.... dokt. filol. nauk: 10.02.01. [Functional and stylistic dynamics of vocabulary in Ukrainian periodicals of the beginning of the XXI century]. Kyiv: NAN Ukrainy, In-t ukr. movy, 2012. 34 s. [in Ukrainian].

7. Slovnyk ukraïnskoi movy u 20 tomakh. [Dictionary of the Ukrainian language in 20 volumes] URL: <https://slovnyk.me/dict/newsum> [in Ukrainian].
8. Stepanenko, M.I. (2017). Politychne sohodennia ukraïnskoi movy: aktualnyi perefrastykon [The political present of the Ukrainian language: a topical perephrastikon]. Kharkiv : Vydavets Ivanechenko I.S., 2017. 616 s. [in Ukrainian].
9. Stepanenko, M.I. (2020). Dynamika ukraïnskoho politychnoho leksykonu: 2018–2019 rr. [Dynamics of the Ukrainian political lexicon: 2018–2019]. Poltava : PP «Astraia», 2020. 408 s. [in Ukrainian].
10. Styshov, O.A. (2019). Nova suspilno-politychna leksyka i terminolohiia v suchasniï ukraïnskii movi // Linhvistychni doslidzhennia [New socio-political vocabulary and terminology in the modern Ukrainian language // Linguistic studies]. Kharkiv, 2019. Vyp. 50. S. 258–268 [in Ukrainian].
11. Shevchenko, L.I., Syzonov, D.Yu. (2019). Novi slova yak markery chasu: mediina leksykohrafiia sohodni i v perspektyvi. Zapysky z ukraïnskoho movoznavstva [New words as markers of time: media lexicography today and in the future // Notes on Ukrainian Linguistics]. Odessa, 2019. Vyp. 26. T. 1. S. 11–19 [in Ukrainian].
12. Paul H. Principien der Sprachgeschichte. Halle: Max Niemeyer, 1886. 368 p. URL: https://pure.mpg.de/rest/items/item_2368351_3/component/file_2368350/content